

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Ryszard Witkowski

SSN Mariusz Łodko

Protokolant Ewa Śliwa

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Anny Kończyk,

w sprawie radcy prawnego W. W.,

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 14 grudnia 2020 r.,

kasacji wniesionej przez obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w W. z dnia 27 sierpnia 2019 r., sygn. akt WO-(...), częściowo zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Z. z dnia 4 stycznia 2019 r., sygn. akt DO (...)

na podstawie art. 537 § 1 kpk w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych

postanowił:

1. oddalić kasację,
2. kosztami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł obciążyć obwinionego radcę prawnego W. W..

UZASADNIENIE

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Z. pismem z dnia 21 września 2018 r. wniósł o ukaranie radcy prawnego W. W. obwinionego o to, że:

1. „prowadząc działalność gospodarczą na własne nazwisko pod nazwą <<Kancelaria Radcowska>> z siedzibą w G. przy ul. W. i będąc płatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych, wbrew przepisom art. 38 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z dnia 26 lipca 1991 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.) działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu tego samego zamiaru w okresie od 21.02.2013 r. do 20.01.2016 r. nie wpłacał w ustawowym terminie tj. do 20 dnia miesiąca po miesiącu, w którym pobrano zaliczki na rachunek Urzędu Skarbowego w G. kwot zaliczek pobranych od wynagrodzeń podatników ww. podatku za styczeń 2013 r. 75 zł, luty 2013 r. w wys. 75 zł, marzec 2013 r. w wys. 75 zł, kwiecień 2013r. w wys. 75 zł, maj 2013 r. w wys. 75 zł, czerwiec 2013 r. w wys. 75 zł, lipiec 2013r. w wys. 75 zł, sierpień 2013r. w wys. 75 zł, wrzesień 2013 r. w wys. 75 zł, październik 2013 r. w wys. 75 zł, listopad 2013 r. w wys. 75 zł, grudzień 2013 r. w wys. 155 zł, styczeń 2014 r. w wys. 82 zł, luty 2014 r. w wys. 82 zł, marzec 2014 r. w wys. 82 zł, kwiecień 2014 r. w wys. 82 zł, maj 2014r. w wys. 82 zł, czerwiec 2014 r. w wys. 82 zł, lipiec 2014 r. w wys. 82 zł, sierpień 2014 r. w wys. 82 zł, wrzesień 2014 r. w wys. 82 zł, październik 2014 r. w wys. 82 zł, listopad 2014 r. w wys. 82 zł, grudzień 2014 r. w wys. 162 zł, styczeń w 2015 r. w wys. 88 zł, luty 2015 r. w wys. 88 zł, marzec 2015 r. w wys. 88 zł, kwiecień 2014 r. w wys. 88 zł, maj 2015 r. w wys. 88 zł, czerwiec 2015 r. w wys. 88 zł, lipiec 2015 r. w wys. 88 zł, sierpień 2015 r. w wys. 88 zł, wrzesień 2015 r. w wys. 88 zł, październik 2015 r. w wys. 88 zł, listopad 2015 r. w wys. 88 zł, grudzień 2015 r. w wys. 88 zł, tj. w łącznej wysokości 3100 zł, co stanowiło wykroczenie skarbowe określone w art. 77 § 3 k.k.s w zw. z art. 6 § 2 k.k.s,
2. prowadząc działalność gospodarczą na własne nazwisko pod nazwą <<Kancelaria Radcowska>> z siedzibą w G. przy ul. W. i będąc z tego tytułu podatnikiem liniowego podatku dochodowego od osób fizycznych, od 21.02.2015 r. działając wbrew przepisom art. 44 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.), uporczywie nie wpłacał w ustawowym terminie, tj. do 20 dnia każdego miesiąca za miesiąc poprzedni, na rachunek Urzędu Skarbowego w G. kwot

należnych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych za styczeń 2015 r. w wys. 1.255 zł, luty 2015 r. w wys. 387 zł, czerwiec 2015 r. w wys. 508 zł, lipiec 2015 r. w wys. 521 zł, sierpień 2015 r. w wys. 225 zł, wrzesień 2015 r. w wys. 6 zł, październik 2015 r. w wys. 306 zł oraz listopad 2015 r. w wys. 779 zł, wynikających ze złożonego zeznania rocznego PIT-36L za 2015 rok w łącznej wysokości 3.987 zł, co stanowiło wykroczenie skarbowe określone w art. 57 § 1 k.k.s,

3. prowadząc działalność gospodarczą na własne nazwisko pod nazwą „Kancelaria Radcowska” z siedzibą w G. przy ul. W. i będącej podatnikiem podatku od towarów i usług, wbrew przepisom art. 103 ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11.03.2004 r. (Dz.U. z 2011 r., Nr 177 poz. 1054 ze zm.), w okresie od 26.09.2013 r. uporczywie nie wpłacał w ustawowym terminie, tj. do 25 dnia miesiąca, po miesiącu w którym powstał obowiązek podatkowy, na rachunek Urzędu Skarbowego w G. kwot należnego, zadeklarowanego podatku od towarów i usług wynikającego ze złożonych deklaracji VAT-7 za sierpień 2013 r. w wys. 1.815 zł, wrzesień 2013 r. w wys. 791 zł, październik 2013r. w wysokości, 556 zł, listopad 2013 r. w wys. 486 zł, grudzień 2013 r. w wys. 733 zł, styczeń 2014 r. w wys. 493 zł, luty 2014 r. w wys. 1.127 zł, czerwiec 2014r. w wys. 775 zł, lipiec 2014 r. w wys. 848 zł, sierpień 2014 r. w wys. 694 zł, wrzesień 2014 r. w wys. 881 zł, październik 2014 r. w wys. 11 zł, listopad 2014 r. w wys. 253 zł, grudzień 2014 r. w wys. 230 zł, marzec 2015 r. w wys. 1.007 zł, kwiecień 2015 r. w wys. 529 zł, maj 2015 r. w wys. 460 zł, czerwiec 2015 r. w wys. 2.274 zł, lipiec 2015 r. w wys. 1.564 zł, październik 2015 r. w wys. 230 zł oraz listopad 2015 r. w wys. 154 zł, tj. w łącznej wysokości 15.911 złotych, co stanowiło wykroczenie skarbowe określone w art. 57 § 1 k.k.s.

za które to czyny radca prawny W. W. został prawomocnie skazany wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w G. VII Wydział Karny z dnia 18.08.2017 r., sygn. akt: VII W K (...), który uprawomocnił się w dniu 3 lutego 2018 r. t.j. o przewinienie dyscyplinarne polegające na postępowaniu sprzecznym z prawem oraz godnością zawodu, określone w art. 64 ust. 1 Ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach

prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r. poz. 2115) w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (przyjęty Uchwałą Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22.11.2014 r.)”.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Z. orzeczeniem z dnia 4 stycznia 2019 r. sygn. akt DO (...):

1. obwinionego radcę prawnego W. W. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w punkcie 1 wniosku o ukaranie przewinienia dyscyplinarnego, przy czym uznał, iż za czyn ten radca prawny W. W. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w G., VII Wydział Karny z dnia 26 stycznia 2018 r., sygn. akt: VII W K (...), który uprawomocnił się w dniu 03 lutego 2018 r. i czyn ten stanowi przewinienie dyscyplinarne polegające na postępowaniu sprzecznym z prawem oraz godnością zawodu, określone w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (przyjęty Uchwałą Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22.11.2014 r.;
2. obwinionego radcę prawnego W. W. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w punkcie 2 wniosku o ukaranie przewinienia dyscyplinarnego, przy czym uznał, iż za czyn ten radca prawny W. W. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w G., VII Wydział Karny z dnia 26 stycznia 2018 r., sygn. akt: VII W K (...), który uprawomocnił się w dniu 03 lutego 2018 r. i czyn ten stanowi przewinienie dyscyplinarne polegające na postępowaniu sprzecznym z prawem oraz godnością zawodu, określone w art. 64 ust.1 Ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (przyjęty Uchwałą Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22.11.2014 r.);
3. obwinionego radcę prawnego W. W. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w punkcie 3 wniosku o ukaranie przewinienia dyscyplinarnego, przy czym uznał, iż za czyn ten radca prawny W. W. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w G., VII Wydział Karny z dnia 26 stycznia 2018 r., sygn. akt: VII W K (...), który uprawomocnił się w dniu 03

lutego 2018 r. i czyn ten stanowi przewinienie dyscyplinarne polegające na postępowaniu sprzecznym z prawem oraz godnością zawodu, określone w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (przyjęty Uchwałą Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22.11.2014 r.);

4. na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 4) oraz art. 65 ust. 2b ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, za czyn określony w pkt 1 orzeczenia wymierzył obwinionemu radcy prawnemu W. W. karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres trzech miesięcy oraz zakaz sprawowania patronatu na okres dwóch lat;
5. na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 4) oraz art. 65 ust. 2b ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, za czyn określony w pkt 2. orzeczenia wymierzył obwinionemu radcy prawnemu W. W. karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres trzech miesięcy oraz zakaz sprawowania patronatu na okres dwóch lat;
6. na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 4) oraz art. 65 ust. 2b ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, za czyn określony w pkt 3. orzeczenia wymierzył obwinionemu radcy prawnemu W. W. karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres trzech miesięcy, oraz zakaz sprawowania patronatu na okres dwóch lat;
7. na podstawie art. 65¹ ust. 1 ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. wymierzył obwinionemu radcy prawnemu W. W. karę łączną trzech miesięcy zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego;
8. na podstawie art. 706 ust. 2 ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. obciążył w całości obwinionego radcę prawnego W. W. kosztami postępowania dyscyplinarnego w kwocie 1.000,00 zł (słownie: jeden tysiąc zł) i nakazał ściągnąć należną sumę na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w Z. w razie braku dobrowolnej wpłaty.

Obwiniony zaskarżył orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Z. z dnia 4 stycznia 2019 r. w całości i zarzucił mu:

1. obrazę art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 36 ust. 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, polegającym na uznaniu, że obwiniony nie płacąc należności podatkowych postępował w sposób sprzeczny z godnością zawodu, chociaż przyczyną tego było wyłącznie długotrwałe niepłacenie należności przez klientów z tytułu zapłaty za świadczoną przez niego pomoc prawną i co się z tym wiąże nie uzależnienie tej pomocy od zapłaty, co prowadzi do zasadnej oceny, że popełnienia wykroczeń skarbowych doszło z przyczyn od niego niezależnych i w konsekwencji nie mógł dopuścić się wykroczenia dyscyplinarnego,
2. obrazę art. 12 kk polegającą na uznaniu, że obwiniony dopuścił się 3 wykroczeń dyscyplinarnych, chociaż zgodnie z w/w przepisem z uwagi na czasokres, tożsamość pokrzywdzonego takie same dobro chronione prawem, było to jedno wykroczenie i w konsekwencji wymierzona kara jest rażąco surowa.

Wskazując na powyższe, obwiniony wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie od popełnienia zarzucanych mu czynów,
2. lub zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W. orzeczeniem z dnia 27 sierpnia 2019 r., sygn. akt WO-(...):

1. zmienił pkt 7 zaskarżonego orzeczenia w ten sposób, że poza łączną karą trzech miesięcy zawieszenia prawa do wykonywania zawodu wymierzył obwinionemu r.pr. W. W. łączny zakaz wykonywania patronatu na czas dwóch lat,
2. utrzymał w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Z. z dnia 4 stycznia 2019 r. w sprawie o sygn. akt DO (...) w pozostałym zakresie,

3. na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jednolity Dz.U.2018.2115) zasądził od obwinionego radcy prawnego W. W. na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w W. koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym przy KIRP w W. w zryczałtowanej wysokości 1200,00 zł (słownie: tysiąc dwieście złotych).

Obrońca obwinionego wywiódł kasację od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w W., zaskarżając je w całości na korzyść obwinionego.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. obrazę art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 36 ust. 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, polegającą na uznaniu, że obwiniony nie płacąc należności podatkowych postępował w sposób sprzeczny z godnością zawodu, chociaż, co bezsporne i czego Sąd nie kwestionował, przyczyną tego było wyłącznie długotrwałe niepłacenie należności przez klientów z tytułu zapłaty za świadczoną przez niego pomocą prawną i co się z tym wiąże nie uzależnienie tej pomocy od zapłaty, kierowanie się wyłącznie okolicznością skazania jego za popełnione wykroczenia skarbowe, chociaż w tym przypadku, brak zapłaty wynikał z ryzyka gospodarczego, co nie jest tożsame z przypisanym mu wykroczeniem dyscyplinarnym i co w konsekwencji prowadzi do zasadnej oceny, iż nie mógł się dopuścić tego wykroczenia,
2. obrazę art. 7 kpk, polegającą na uznaniu, że chociaż ustalono, że główną przyczyną niepłacenia podatku był brak zapłaty przez klientów, stwierdzono, że nie usprawiedliwia to obwinionego, chociaż nawet z doświadczenia życiowego wynika, że aby płacić podatki to trzeba mieć na to środki zaś ich brak z przyczyn niezależnych od niego nie może być uznany za wykroczenie dyscyplinarne,

3. obrazę art. 433 § 1 kpk polegającą na wymierzeniu obwinionemu kary łącznej zakazu patronatu na czas 2 lat, chociaż w tej części orzeczenie nie zostało zaskarżone i co się z tym wiąże, jest to przekroczenie granic jego zaskarżenia.

Podnosząc powyższe zarzuty wniosk o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych w W. do ponownego rozpoznania.

W dniu 30 listopada 2020 roku do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy obwinionego zatytułowane jako „uzupełnienie kasacji”. W piśmie tym obrońca podtrzymał dotychczasowe stanowisko, a także podniósł zarzut przedawnienia karalności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że kasacja w sprawach dyscyplinarnych radców prawnych może zostać wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa, jak również rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej, co wprost wynika z art. 62³ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych. Podstawą wywiedzenia tego nadzwyczajnego środka odwoławczego, może być zatem jedynie naruszenie o poważnym charakterze, które „godzi w rzetelność procesu dyscyplinarnego bądź narusza podstawowe reguły gwarancyjne” (wyrok SN z 2.07.2019 r., II DSI 34/19, LEX nr 2695663). Z kolei o rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej można mówić jedynie w przypadku, gdy *prima facie* wymierzona obwinionemu kara odbiega od dolegliwości sprawiedliwej jaką należałoby wymierzyć, mając na względzie całokształt okoliczności danej sprawy. Jest to więc dysproporcja wyraźna i oczywista (zob. m.in. postanowienie SN z 14.02.2019 r., II DSI 71/18, LEX nr 2632306; postanowienie SN z 11.06.2019 r., II DSI 16/19, OSNID 2020, nr 2, poz. 4.2; wyrok SN z 30.01.2019 r., II DSS 15/18, OSNID 2020, nr 2, poz. 1.3; wyrok SN z 5.06.2019 r., II DSS 9/18, OSNID 2020, nr 2, poz. 1.4).

Zauważyć także należy, że Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach podniesionych w niej zarzutów, a w zakresie szerszym - tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439, 455 k.p.k. Sąd Najwyższy jest więc co do zasady związany zarzutami kasacji i tylko je ma obowiązek rozważyć (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17.10.2012 r., IV KK 201/12, LEX nr 1226735; postanowienie SN z 9.05.2019 r., III KK 79/18, LEX nr 2677102).

Przechodząc do analizy wywiedzionych w niniejszej sprawie zarzutów odnieść się należy do pierwszego z nich, a to zarzutu obrazy art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 36 ust. 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Zarzut ten *de facto* stanowi powtórzenie zarzutu odwoławczego zgłaszanego przez obwinionego. Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 62² ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych kasację wnosi się od orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zauważa się, że „zarzuty kasacyjne muszą być skierowane wprost pod adresem orzeczenia sądu odwoławczego, najczęściej dotycząc jakości i sposobu dokonania kontroli odwoławczej”. (postanowienie SN z 5.02.2019 r., V KK 613/18, LEX nr 2615843; zob. także postanowienie SN z 27.03.2019 r., IV KK 559/18, LEX nr 2652474). Postępowanie kasacyjne nie ma na celu powtórzenia kontroli odwoławczej. Ustawodawca stawia określone wymagania w przedmiocie formułowania zarzutów kasacyjnych. Podmiot sporządzający ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, powinien dokładnie określić na czym polega uchybienie popełnione przez sąd drugiej instancji.

Sąd Najwyższy, pomimo powtórzenia przez skarżącego zarzutu odwoławczego, postanowił rozpoznać wytknięte uchybienie, odnosząc się do niego w sposób merytoryczny. Obwiniony próbował przekonać Sąd Najwyższy, że brak zapłaty podatku wynikał z ryzyka gospodarczego, co nie jest tożsame z przypisanym mu wykroczeniem dyscyplinarnym i co w konsekwencji prowadzi do oceny, iż nie mógł się dopuścić tego wykroczenia. W uzasadnieniu tego nadzwyczajnego środka odwoławczego skarżący wskazał, że mimo tego, że nie płacił podatków, to nie dopuścił się naruszenia etyki radcowskiej, ani nie uchybił

godności zawodu. Argumentował także, że do odpowiedzialności dyscyplinarnej mógłby zostać pociągnięty w zasadzie w tym przypadku, gdyby posiadał środki pieniężne, a nadal nie płacił podatku (s. 3 uzasadnienia kasacji). Stanowisko takie jest błędne. Już na wstępie należy także zauważyć, że w niniejszej sprawie nie znajdował zastosowania art. 36 ust. 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, który stanowi, że radcy prawnemu nie wolno wstrzymać wykonania czynności w prowadzonej sprawie z powodu nieotrzymania ustalonego honorarium lub jego części. Jednakże, jeśli klient go nie zapłaci - radca prawny może na tej podstawie wypowiedzieć zlecenie i pełnomocnictwo. Przedmiot niniejszej sprawy nie dotyczy problematyki relacji radcy prawnego z klientem, a kwestii związanych z płaceniem podatków przez radcę prawnego. Podnoszenie zatem w kasacji, że sąd drugiej instancji dopuścił się naruszenia tego przepisu jest oczywiście błędne.

Z normatywnej treści art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych wprost wynika, że radcowie prawni i aplikanci radcowscy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. Ustawodawca wyróżnił zatem cztery główne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej członków korporacji radcowskiej.

Przypomnieć także należy, co znajduje ugruntowane stanowisko w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a co jest niezwykle istotne z punktu widzenia odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego, że od każdego członka korporacji radcowskiej wymaga się ponadstandardowego sposobu postępowania, tak w życiu zawodowym jak i prywatnym (postanowienie SN z 19.03.2019 r., II DSI 31/18, OSNID 2020, nr 1, poz. 6.1). Tłumacząc to najprościej, można przyjąć, że zachowanie radcy prawnego powinno być wzorem postępowania dla innych członków danego społeczeństwa. Te wyższe standardy postępowania nałożone na radców prawnych jako przedstawicieli zawodu zaufania publicznego, wynikają przede wszystkim z konieczności ochrony godności i autorytetu radcy prawnego i korporacji, jako pewnej wartości, z której wyprowadza się wzorcową powinność zachowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2019 r., sygn. akt II DSS 16/18, OSNID 2020, nr 1, poz. 2.1). Każdorazowo zatem oceniając

zachowanie radcy prawnego należy dokonać weryfikacji, czy jego postępowanie w danych okolicznościach było zgodne z wzorcową powinnością zachowania, która wynika między innymi z określonych norm deontologicznych.

W niniejszej sprawie, faktem bezspornym jest to, że obwiniony W. W. został skazany prawomocnym Wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w G. VII Wydział Karny z dnia 26 stycznia 2018r. sygn. akt VII W (...) za wykroczenia skarbowe z art. 77 § 3 kks, w zw. z art. 6 § 2 kks oraz za wykroczenia z art. 57 § 1 kks (k. 62-63) za niepłacenie podatków. Okoliczność ta nie była kwestionowana w toku toczącego się postępowania dyscyplinarnego.

Należy jedynie na marginesie odnieść się do problematyki zatarcia skazania za wykroczenie skarbowe, bowiem w piśmie skierowanym do Sądu Najwyższego, a datowanym na dzień 30 listopada 2020 roku, obrońca obwinionego podniósł taki zarzut. Konieczne jest zatem wyraźne zaakcentowanie, że *ad casum* w chwili orzekania przez sąd drugiej instancji nie doszło do zatarcia skazania. Zauważyć trzeba, że zatarcie skazania tworzy swego rodzaju fikcję prawną, skutkującą tym, że czyn nie może wywoływać negatywnych skutków w sferze praw podmiotu uprzednio skazanego (zob. postanowienie SN z 22.10.2020 r., I KS 13/20, LEX nr 3070152). Nie powoduje to jednak, że zachowanie będące przedmiotem oceny karnej, nie wystąpiło. Jest to swego rodzaju zdarzenie w sensie historycznym, które jednak nie ma wiążącego charakteru w toku postępowania dyscyplinarnego (wyrok SN z 13.09.2017 r., SNO 26/17, LEX nr 2401089). Sąd dyscyplinarny opierając się na własnych ustaleniach, może dokonać oceny dyscyplinarnej tego czynu.

W niniejszej sprawie czyn obwinionego został oceniony przez sąd powszechny jako wykroczenie skarbowe. Zachowanie będące przedmiotem oceny dyscyplinarnej, może jednak być w tym aspekcie rozpatrywane na dwóch płaszczyznach.

Nie ulega wątpliwości, że uznanie za winnym popełnienia wykroczenia skarbowego przez obwinionego powoduje, że radca prawny popełnia przewinienie dyscyplinarne związane ze sprzecznością z prawem swojego postępowania. W niniejszej sprawie jest ono bowiem związane, w sposób pośredni, z

wykonywaniem przez niego zawodu radcy prawnego i jako takie w odbiorze społecznym wiązane jest ze świadczeniem pomocy prawnej. Ustawodawca wprowadzając nie wskazał w treści art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radach prawnych, co rozumie pod pojęciem „prawa”, jednak zdaniem Sądu Najwyższego, należy ten zwrot interpretować jako powszechnie obowiązujące normy prawa, obowiązujące na danym obszarze. Niewątpliwie zatem postępowanie obwinionego było *ad casum* sprzeczne z prawem. Niejako automatycznie prowadzi to do zaktualizowania odpowiedzialności dyscyplinarnej w tym zakresie. Spowodowało ono konkretny, wymierny i zauważalny skutek w postaci skazania. To podkreśla zasadność rozważań sądu drugiej instancji, w zakresie sprzeczności z prawem takiego zachowania.

Z drugiej strony zachowanie radcy prawnego W. W. jest także sprzeczne z godnością zawodu radcy prawnego. Zauważyć należy, że godność zawodu nierozzerwalnie związana jest z zewnętrznym odbiorem zachowania radcy prawnego. Pomocne w tym zakresie może być odwołanie się do art. 11 ust. 2 KERP (Kodeks Etyki Radcy Prawnego) stanowiącym, że naruszeniem godności zawodu radcy prawnego jest w szczególności takie postępowanie radcy prawnego, które mogłoby zdyskredytować go w opinii publicznej lub podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że zachowania poniżające w oczach opinii publicznej to takie postępowanie, w którym sprzeniewierza się swemu zawodowemu powołaniu lub też wzbudza moralny sprzeciw, odrazę, oburzenie, potępienie moralne lub obyczajowe (wyrok SN z 25 czerwca 2019 r., II DSI 14/19, LEX nr 2694560). Nieterminowe płacenie podatków jest zachowaniem nieodpowiadającym nie tylko każdemu obywatelowi, ale tym bardziej nie odpowiada wymaganiom stawianym radcy prawnemu, od którego wymaga się, przede wszystkim, postępowania zgodnego z prawem. Takie zaś postępowanie, które narusza normy prawa narusza także normy godności zawodu radcy prawnego, bowiem może powodować w odbiorze zewnętrznym przeświadczenie o bezkarności przedstawicieli zawodu zaufania publicznego. Jak zasadnie zauważył Wyższy Sąd Dyscyplinarny krajowej Izby Radców Prawnych w W. obwiniony miał możliwość skorzystania z przewidzianych prawem instrumentów,

w sytuacji, kiedy okoliczności gospodarcze uniemożliwiały mu terminowe wywiązywanie się z obowiązków podatkowych. Takich czynności jednak nie podjął.

Niezasadny okazał się także drugi z podnoszonych przez skarżącego zarzutów kasacyjnych. Zdaniem Sądu Najwyższego, sąd drugiej instancji w prawidłowy sposób dokonał oceny zgromadzonego materiału dowodowego, uwzględniając przy tym wymogi wynikające z art. 7 kpk. Zgodnie bowiem z tym przepisem organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych zasadnie oparł się na całokształcie zebranego w sprawie materiału dowodowego. Nieprawidłowa jest stawiana przez skarżącego teza, że doświadczenie życiowe wskazuje, że „aby płacić podatki to trzeba mieć na to środki zaś ich brak z przyczyn niezależnych od niego nie może być uznany za wykroczenie dyscyplinarne”. W ocenie Sądu Najwyższego, doświadczenie życiowe, na co zwrócił uwagę Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych, wskazuje, że w przypadku braku środków należy wykorzystać wszelkie możliwe, dopuszczalne prawem, instrumenty. Takie mechanizmy przewidziane zostały bowiem w przepisach prawa. Nie można tłumaczyć swojego zachowania, w ten sposób, że niepłacenie podatków wynika z nierzetelnego wywiązywania się z umów przez kontrahentów. Taka interpretacja podważa pewność systemu prawa, osłabia jego autorytet i godzi w społeczne poczucie konieczności jego przestrzegania. W związku z tym, w ocenie Sądu Najwyższego, jest ona niedopuszczalna i stanowi jedynie próbę usprawiedliwienia, nagannego postępowania.

Niezasadny okazał się także zarzut naruszenia przez sąd drugiej instancji przepisu art. 433 § 1 kpk. Zgodnie z tym przepisem sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu - również w granicach podniesionych zarzutów, uwzględniając treść art. 447 § 1-3, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455. Skarżący w niniejszej sprawie próbował wykazać, że sąd *ad quo* wymierzając obwinionemu karę łączną w

postaci zawieszenia prawa do wykonywania patronatu na okres dwóch lat przekroczył granice zaskarżenia. Przypomnieć należy, że odwołanie złożone przez obwinionego skierowane zostało wobec całego rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Radca prawny W. W. skazany został za trzy czyny, zakwalifikowane jako odrębne przewinienia dyscyplinarne. Za każde z tych przewinień dyscyplinarnych wymierzono obwinionemu karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres trzech miesięcy oraz zakaz sprawowania patronatu na okres dwóch lat. Sąd pierwszoinstancyjny, stosując regulacje wynikające z art. 65¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych wymierzył w punkcie 7. orzeczenia karę łączną trzech miesięcy zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego. W tak ukształtowanych realiach, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych, orzekając na korzyść obwinionego, zmienił orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Z., w ten sposób, że połączył także zakaz patronatu, stosując w tym zakresie przepisy o łączeniu, w najniższym możliwym wymiarze, to jest dwóch lat. Zastosował w tym zakresie, korzystną dla obwinionego zasadę absorpcji.

Zauważyć należy, że w przeciwnym wypadku, utrzymując w całości orzeczenie sądu *meriti*, rozstrzygnięcie byłoby niewątpliwie bardziej dotkliwe dla obwinionego, bowiem sąd pierwszej instancji nie połączył środka w postaci zakazu patronatu. Zgodnie z art. 65 ust. 2b ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych obok kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego orzeka się dodatkowo zakaz wykonywania patronatu na czas od lat dwóch do lat dziesięciu. Orzeczenie tego środka jest zatem obligatoryjne, sąd dyscyplinarny nie ma możliwości odstąpienia od jego wymierzenia. Nie można pominąć także tego, że sąd drugiej instancji doprowadził niejako do wyeliminowania z obrotu prawnego błędu dokonanego przez sąd pierwszej instancji, a związanego z karą łączną. W realiach przedmiotowej sprawy, zdaniem Sądu Najwyższego, nie doszło do przekroczenia granic zaskarżenia ani tym bardziej, w świetle powyższego, orzeczono na niekorzyść obwinionego.

W niniejszej sprawie nie doszło do przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego. Wynika to przede wszystkim z faktu, że postępowanie kasacyjne

opiera się na rozpoznawaniu sprawy, która została prawomocnie zakończona. Kasacja jest bowiem nadzwyczajnym środkiem, zmierzającym do weryfikacji prawomocnego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadnie zauważa się, że kasacja będąca nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, mającym na celu eliminację prawomocnych orzeczeń, które ze względu na wagę wadliwości, jaką są obarczone, nie mogą ostać się w obrocie prawnym (zob. m.in. postanowienie SN z 26.02.2020 r., II KK 52/20, Prokuratura i Prawo 2020, nr 7-8, poz. 19; postanowienie SN z 27.03.2019 r., II KK 58/19, LEX nr 2652263; postanowienie SN z 5.02.2019 r., V KK 613/18, LEX nr 2615843). Orzeczenie wydane przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych zostało wydane przed zakończeniem biegu terminu przedawnienia karalności. Sąd Najwyższy oddalając kasację nie ingeruje w treść zapadłego rozstrzygnięcia, które ma przymiot prawomocnego. Przedawnienie karalności miałoby znaczenie w sytuacji, gdyby Sąd Najwyższy doszedł do przekonania o konieczności uchylecia zaskarżonego orzeczenia i jego umorzenia. W niniejszej sprawie taka okoliczność nie wystąpiła.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.